

AKCINĖ BENDROVĖ LIETUVOS ORO UOSTAI

Lietuvos Respublikos Vyriausybės Peticijų komisijai
LRVkanceliarija@lrvt.lt
vyriausybespeticijos@lrvt.lt
vaiva.bernotaite@lrvt.lt

2024-07-08 Nr. 4R-
Į 2024-06-19 Nr. P33-29 ir
2024-06-28 Nr. 2-2162

Kopija:

Lietuvos Respublikos Susisiekimo ministerijai
sumin@sumin.lt

*Siunčiama el. paštu
Originalas nebus siunčiamas*

DĖL IŠVADOS/NUOMONĖS PATEIKIMO

Akcinė bendrovė Lietuvos oro uostai (toliau – **LTOU**) gavo 2024-06-19 Lietuvos Respublikos Vyriausybės Peticijų komisijos (toliau – **Komisija**) raštą Nr. P33-29 (toliau – **Raštas**) dėl Genadijaus Litvinovo (toliau – **Pareiškėjas**) 2024-05-13 kreipimesi (toliau – **Peticija**) išdėstytų prašymų ir siūlymų, t. y. dėl Lietuvos Respublikos Susisiekimo ministro 2024-02-28 įsakymo Nr. 3-69 „Dėl Vilniaus, Kauno ir Palangos civilinių aerodromų perspektyvinių triukšmo žemėlapių, skirtų triukšmo apsauginėms zonoms nustatyti, patvirtinimo“ panaikinimo (toliau – **Siūlymas**). Vadovaujantis Lietuvos Respublikos (toliau – **LR**) peticijų konstitucinio įstatymo 4 straipsnio 5 dalies 2 punktu, Komisija prašo per ne ilgesnį kaip 20 darbo dienų terminą nuo Rašto gavimo dienos pateikti išvadą/nuomonę dėl Peticijoje nurodyto Siūlymo.

LTOU, susipažinusi su Peticija (kaip ir su kitais nuolatiniais ir ne kartą asociacijos „Vardan SALININKŲ“ (toliau – **Asociacija**; įsteigta tik 2023-09-20, Asociacijos pirmininkas – tas pats Pareiškėjas Genadij Litvinov) teiktais raštais (į kuriuos jau buvo ne kartą atsakyta)), pateikia savo nuomonę ir prideda aktualią bei reikšmingą informaciją, padėsiančią Komisijai tinkamai įvertinti esamą situaciją ir Pareiškėjo Peticijos nepagrįstumą. LTOU pareiškia, kad **ties Peticija, ties joje pateiktas Siūlymas yra nepagrįsti ir negali būti tenkinami dėl žemiau išdėstytų argumentų:**

1. LTOU veiklos objektas – eksploatuojant tarptautinius Vilniaus (toliau – **VNO**), Kauno (toliau – **KUN**) ir Palangos (toliau – **PLQ**) oro uostus, teikti viešąsias paslaugas, užtikrinant strateginį šalies interesą – valdyti ir plėtoti tarptautinių VNO, KUN ir PLQ infrastruktūrą, garantuoti aukščiausią skrydžių saugos, aviacijos lygį. **LTOU**, kaip ir kiti ūkio subjektai (pvz., žemės ūkio, energetikos, susisiekimo sektoriaus), kurių veikla sąlygoja vienokį ar kitokį neigiamą poveikį visuomenės sveikatai (LTOU atveju – orlaivių keliamo triukšmo poveikį), **privalėjo įgyvendinti LR Specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymo** (toliau – **SŽNSĮ**¹), įsigaliojusio nuo 2020-01-01, **nuostatas. SŽNSĮ nustato specialiąsias žemės naudojimo sąlygas, nurodo teritorijas, kuriose šios sąlygos turi būti taikomos, reglamentuoja šių teritorijų nustatymą ir nustato šiame procese dalyvaujančių asmenų**

¹ <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/420f4dd0927c11e9ae2e9d61b1f977b3/asr> – LR Specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymas

teisės ir pareigos, sudaro teisinės prielaidas ŠŽNSĮ nurodytas teritorijas centralizuotai registruoti LR Nekilnojamojo turto registre. ŠŽNSĮ tikslas – užtikrinti visuomenės sveikatos saugą, ŠŽNSĮ nurodytų objektų ar veiklos apsaugą nuo neigiamų veiksnių ar poveikio, valstybės saugumą, aplinkos ir viešojo intereso apsaugą ŠŽNSĮ nurodytose teritorijose (žr. ŠŽNSĮ 1 straipsnį). Taigi, būtent ŠŽNSĮ (kurio rengėjas buvo LR Aplinkos ministerija) yra pagrindinis teisės aktas, nuo 2020-01-01 unifikavęs ir įtvirtinęs visas (tiek iki ŠŽNSĮ įsigaliojimo buvusias, tiek naujas) LR teritorijas bei jose privalomas taikyti specialiąsias žemės naudojimo sąlygas, t. y. ūkinės ir (ar) kitokios veiklos apribojimus (žr. ŠŽNSĮ 2 straipsnio 41 dalį).

2. Nagrinėjamu atveju aktualu tai, jog **ŠŽNSĮ įteisino naujas** (ir tokiu būdu atitinkamai pakeitė iki ŠŽNSĮ įsigaliojimo buvusias sanitarines apsaugos zonas) **teritorijas, nustatomas aplink civilinius aerodromus, t. y. aerodromų triukšmo apsaugines zonas** (toliau – TAZ). Remiantis ŠŽNSĮ 2 straipsnio 2 dalimi, TAZ – tai aplink aerodromą esanti teritorija, kurioje dėl galimo neigiamo triukšmo poveikio visuomenės sveikatai turi būti taikomos ŠŽNSĮ nustatytos specialiosios žemės naudojimo sąlygos (žr. ŠŽNSĮ 55 straipsnį). LTOU laikantis ŠŽNSĮ 8 ir 9 straipsnių reikalavimų, aplink VNO, KUN ir PLQ buvo nustatytos TAZ, kurios 2024 m. kovo mėn. buvo įregistruotos valstybės įmonės Registrų centro Nekilnojamojo turto registre.

3. Taip pat atkreiptinas dėmesys, kad TAZ pagal galiojantį teisinį reguliavimą, įtvirtintą ŠŽNSĮ, yra laikomos **teritorijomis, kurios nustatomos tenkinant viešąjį interesą**, ir tokiu atveju **žemės savininko, valstybinės ar savivaldybės žemės patikėtinio sutikimas neprivalomas** (žr. ŠŽNSĮ 7 straipsnio 3 dalies 4 punktą). Pagal ŠŽNSĮ 6 straipsnio 1 dalies 6 punktą **minėtos teritorijos nustatomos** įstatymų, Lietuvos Respublikos Vyriausybės ar Vyriausybės įgaliotos institucijos nustatyta tvarka Vyriausybės, įstatymų ar **Vyriausybės įgaliotos institucijos patvirtintuose** planuose, **žemėlapiuose** ir (ar) schemose **nerengiant teritorijų planavimo dokumento ar žemės valdos projekto**. Atsižvelgiant į ŠŽNSĮ nuostatas, taip pat remiantis LR Aviacijos įstatymo (toliau – AI²) 13 straipsnio 2 dalimi, TAZ aplink VNO, KUN ir PLQ buvo nustatytos perspektyviniais TAZ žemėlapiais, patvirtintais LR Susisiekimo ministro 2024-02-28 įsakymu Nr. 3-69³, paskelbtu adresu: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/10538541d67911ee9269b566387cfecb?positionInSearchResults=0&searchModelUUID=9a564f47-2450-45c9-b76f-9550e05b0698>, ir <https://sumin.lrv.lt/lt/veiklos-sritys/darnus-judumas/triuksmo-apsaugines-zonos/pagrindiniai-teises-aktai/>. Atsižvelgiant į tai, priešingai nei reikalauja Pareiškėjas, **jokio teisinio ir faktinio pagrindo naikinti/pripažinti netekusiu galios aukščiau minėtą LR Susisiekimo ministro įsakymą nėra, nes jis buvo priimtas vadovaujantis galiojančių teisės aktų reikalavimais, t. y. teisėtai, ir LTOU tinkamai atlikus visus privalomus bei teisės aktų nustatytus veiksmus**, tame tarpe, ŠŽNSĮ 11 straipsnio 1 ir 2 dalyje nustatytas procedūras, kai 2024-03-13 buvo informuoti žemės sklypų, kuriuose numatoma taikyti specialiąsias žemės naudojimo sąlygas, savininkai, valstybinės ar savivaldybės žemės patikėtiniai, taip pat – fiziniai ir juridiniai asmenys, naudojantys žemę pagal Nekilnojamojo turto registre įregistruotą sutartį, bei nustatytoje TAZ teritorijose esančių Nekilnojamojo turto registre įregistruotų nekilnojamųjų daiktų savininkai ir patikėtiniai apie nustatytas VNO, KUN ir PLQ TAZ bei jose taikytinas specialiąsias žemės naudojimo sąlygas ir teisę į triukšmo mažinimo priemonių įgyvendinimo išlaidų kompensavimą (žr. Priedą Nr. 1).

4. **Sutikti su Peticijoje dėstomais teiginiais nėra pagrindo dar ir todėl, kad Pareiškėjas iš teisinės pusės painioja skirtingus teisės aktus ir jų reglamentavimo sritis bei viename ar kitame procese dalyvaujančių subjektų vaidmenį**, t. y. Pareiškėjo pateiktuose Peticijos prieduose Nr. B2A, B2B, B2C ir B2D (toliau – **Priedai**) yra painiojami ir netinkamai vertinami (juos lyginant) dviejų skirtingų triukšmo valdymo srityje LTOU vykdomų ir įvykdytų procesų metu parengti ir viešinami žemėlapiai. Be to, Pareiškėjo Prieduose ties kiekvieno namo adresu pateikiami ir padrikai

² <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.9D2F66B96EBC/asr> – LR Aviacijos įstatymas

³ <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAP/bb1ba3b1b7d211ee9269b566387cfecb?positionInSearchResults=0&searchModelUUID=5cc5169b-e2dd-4a1c-8113-cf6cd68ebff5> – LR Susisiekimo ministro 2024-02-28 įsakymas Nr. 3-69

analizuojami žemėlapių fragmentai iš visiškai skirtingų dokumentų/šaltinių: Vilniaus m. savivaldybės Bendrojo plano sprendinių žemėlapiai; Regia žemėlapio fragmentai; perspektyvinių triukšmo žemėlapių, skirtų aerodromų TAZ nustatyti, fragmentai; LTOU 2022 m. metinių triukšmo stebėsenos ataskaitų triukšmo kontūrų žemėlapiai ir pan.

Vadovaujantis LR Triukšmo valdymo įstatymo (toliau – TVĮ⁴) 24 straipsniu ir šį straipsnį įgyvendinančiu Lietuvos transporto saugos administracijos direktoriaus 2022-09-07 įsakymu Nr. 2BE-215 patvirtintu „Orlaivių triukšmo stebėsenos tvarkos aprašu“ (toliau – Aprašas⁵) **LTOU vykdo nuolatinę orlaivių keliamo triukšmo stebėseną, kasmet rengia metines triukšmo stebėsenos ataskaitas ir sudaro metinius triukšmo kontūrų žemėlapius**, kuriuose pagal ilgalaikius metinius triukšmo matavimus ir metinius visų ataskaitiniais metais vykdytų skrydžių įvykių rodiklius yra parengiami triukšmo kontūrų žemėlapiai ir nustatomi viršnorminių triukšmo zonų dydžiai bei į viršnormines triukšmo zonas patenkančių gyventojų skaičius. Triukšmo kontūrų žemėlapuose triukšmo matavimų rezultatai yra lyginami su Lietuvos higienos normos HN 33:2011 „Triukšmo ribiniai dydžiai gyvenamuosiuose ir visuomeninės paskirties pastatuose bei jų aplinkoje“⁶ nustatytais dydžiais. Gyvenamųjų ir visuomeninės paskirties pastatų aplinkoje (ne patalpose), veikiamoje transporto triukšmo (kuriam priskiriamas ir orlaivių keliamas triukšmas), nustatytos ribinės ekvivalentinio triukšmo vertės yra: dienos 65 dB(A), vakaro 60 dB(A) ir nakties 55 dB(A), paros 65 dB(A). Metines triukšmo stebėsenos ataskaitas su metiniais triukšmo kontūrų žemėlapiais LTOU kasmet teikia LTOU prižiūrinčiai institucijai – Lietuvos transporto saugos administracijai, o minėtus triukšmo kontūrų žemėlapius skelbia LTOU interneto svetainėje.

Pažymėtina, kad Pareiškėjo Prieduose atvaizduojami triukšmo kontūrų žemėlapių fragmentai yra „paimti“ iš LTOU nuolat rengiamų, aukščiau paminėtų metinių triukšmo stebėsenos ataskaitų, dėl ko žemėlapuose vaizduojami triukšmo lygių kontūrai Pareiškėjo klaidingai įvardinami kaip neva netinkamai nustatytos aerodromų TAZ. Atsižvelgiant į tai, **prašome Komisijos atkreipti dėmesį, jog Pareiškėjas painioja triukšmo kontūrų žemėlapius, parengtus remiantis TVĮ ir Aprašo reikalavimais pagal faktinius kiekvienais metais oro uostuose vykdytus skrydžius, su perspektyviniais triukšmo žemėlapiais, skirtais aerodromų TAZ nustatyti, kurie buvo patvirtinti LR Susisiekimo ministro 2024-02-28 įsakymu Nr. 3-69 (toliau – Įsakymas).**

5. Priešingai nei teigia Pareiškėjas, **LTOU pabrėžia, kad Įsakymu patvirtinti perspektyviniai triukšmo žemėlapiai, skirti aerodromų TAZ nustatyti (toliau – TAZ žemėlapiai), yra parengti tinkamai, vadovaujantis žemiau įvardintų teisės aktų reikalavimais.**

Ai 13 straipsnio 2 dalyje numatyta, jog aerodromo TAZ nustatoma viename iš SŽNSĮ nurodytų dokumentų, kuriuose nurodomos teritorijos, kuriose taikomos specialiosios žemės naudojimo sąlygos, teritorijoje aplink aerodromą su dirbtine orlaivių kilimo ir tūpimo tako danga, kai kilimo ir tūpimo tako ilgis ne trumpesnis kaip 1 200 metrų. Aerodromo TAZ nustatoma, atsižvelgus į TAZ žemėlapi, t. y. modeliavimo būdu parengtą perspektyvinį triukšmo žemėlapi, kai prognozuojamas nakties triukšmo rodiklio (Lnakties) lygis viršija 55 dBA, dienos, vakaro ir nakties triukšmo rodiklio (Ldvn) lygis viršija 65 dBA. Perspektyvinių triukšmo žemėlapių (t. y. **TAZ žemėlapių) rengimo, derinimo, tvirtinimo ir viešinimo tvarka nustatyta Vyriausybės patvirtintose Perspektyvinių triukšmo žemėlapių rengimo, derinimo, tvirtinimo, viešinimo ir triukšmo mažinimo priemonių įgyvendinimo išlaidų kompensavimo taisyklėse** (toliau – Taisyklės⁷).

⁴ <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.7E6F5E3523EA/asr> – LR Triukšmo valdymo įstatymas

⁵ <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/ff2f00c02ea711edb4cae1b158f98ea5/asr> – Orlaivių triukšmo stebėsenos tvarkos aprašas

⁶ <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.402074/asr> – HN 33:2011 „Triukšmo ribiniai dydžiai gyvenamuosiuose ir visuomeninės paskirties pastatuose bei jų aplinkoje“

⁷ <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/83e9a2f03a0011eb8d9fe110e148c770> – Perspektyvinių triukšmo žemėlapių rengimo, derinimo, tvirtinimo, viešinimo ir triukšmo mažinimo priemonių įgyvendinimo išlaidų kompensavimo taisyklės

Taisyklių II skyrius detaliai reglamentuoja tiek TAZ žemėlapių, tiek perspektyvinių triukšmo žemėlapių, skirtų kompensacijoms išmokėti (toliau – 2023 m. Kompensacijų žemėlapiai), rengimo, derinimo, tvirtinimo ir viešinimo tvarką, t. y. 5 punkte numatyta, kokie konkretūs duomenys ir informacija yra naudojama aukščiau minėtų žemėlapių rengimui; 9 punktas išsamiai išvardina, kas atvaizduojama tiek TAZ žemėlapiuose, tiek 2023 m. Kompensacijų žemėlapiuose; 15 punktas įtvirtina 2023 m. Kompensacijų žemėlapių specifiką ir rengimo dažnumą.

Taigi, **dar kartą atkreiptinas dėmesys, jog Pareiškėjas**, savo Peticijoje teigdamas, kad TAZ žemėlapiai neva yra netikslūs ir nekorektiški, dėl ko pažeidžia teisėtus visuomenės lūkesčius, **klaidingai supranta LTOU rengiamų triukšmo žemėlapių (kurie yra skirtingi ir kurių rengimas reglamentuojamas skirtingų teisės aktų) paskirtį.** Kaip jau buvo minėta aukščiau, nagrinėjamu atveju aktualūs ne Peticijoje pateikti metinių triukšmo kontūrų žemėlapių fragmentai, bet SŽNSĮ, AĮ ir Taisyklių pagrindu LTOU parengti TAZ žemėlapiai ir 2023 m. Kompensacijų žemėlapiai. **Su patvirtintais TAZ žemėlapiais** (viešai skelbtai nuo 2023-12-27), **kuriuose nurodytas žemės sklypų (ar jų dalių), patenkančių į TAZ žemėlapius nustatytas TAZ teritorijas, sąrašas**, galima susipažinti TAZ žemėlapių rengėjo – LTOU – internetinėje svetainėje, adresu: [https://www.ltou.lt/uploads/documents/files/LTOU_TAZ%20%C5%BDem%C4%97lapiai\(2\).pdf](https://www.ltou.lt/uploads/documents/files/LTOU_TAZ%20%C5%BDem%C4%97lapiai(2).pdf). **Su patvirtintais 2023 m. Kompensacijų žemėlapiais** (viešai skelbtai nuo 2023-12-27), **kuriuose nurodyti į 2023 m. Kompensacijų žemėlapius nustatytas I, II ir III TAZ teritorijas patenkančių pastatų (patalpų) savininkams ir (ar) patikėtiniams priklausančių pastatų sąrašai**, galima susipažinti 2023 m. Kompensacijų žemėlapių rengėjo – LTOU – internetinėje svetainėje, adresu: [https://www.ltou.lt/uploads/documents/files/LTOU_2023m%20Kompensacij%C5%B3%20%C5%BEm%C4%97lapiai\(1\).pdf](https://www.ltou.lt/uploads/documents/files/LTOU_2023m%20Kompensacij%C5%B3%20%C5%BEm%C4%97lapiai(1).pdf).

6. Atsižvelgiant į aukščiau išdėstytus argumentus, atitinkamai nepagrįsti Peticijoje ir Prieduose pateikti teiginiai dėl kompensacijų dydžių ir jų mokėjimo. Kreipimosi dėl kompensacijų gavimo tvarka, taip pat išlaidos, kurios galės būti kompensuojamos, ir maksimalūs jų dydžiai numatyti Taisyklių III ir IV skyriuose bei Taisyklių 1 priede. Priklausomai nuo konkrečios TAZ teritorijos (I, II arba III TAZ teritorijos; plačiau žr. Taisyklių III skyrių), galės būti kompensuojamos triukšmą izoliuojančių langų, stogų ir pastatų išorinių sienų izoliavimo nuo triukšmo priemonių, taip pat ventiliacinių sistemų įsigijimo ir įrengimo išlaidos. 2023 m. Kompensacijų žemėlapių pagrindu į nustatytas TAZ teritorijas (I, II arba III TAZ teritorijas) patenkančių gyvenamosios, poilsio, gydymo ir švietimo paskirties pastatų (patalpų) savininkai ir (ar) patikėtiniai per 3 (trejus) metus (nuo 2023 m. Kompensacijų žemėlapių viešo paskelbimo Taisyklių 12 punkte nustatyta tvarka) gali kreiptis į LTOU (kompensacijas išmokantį subjektą) dėl patirtų išlaidų, skirtų aukščiau minėtomis triukšmo mažinimo priemonėms įgyvendinti, kompensavimo. Taisyklių 1 priede nurodyti maksimalūs kompensacijų dydžiai bus indeksuojami, atsižvelgiant į vartotojų kainų indekso (VKI) pokytį. Indeksavimo principai detalizuoti Taisyklių 21 punkte. Prašymų bei patirtas išlaidas pagrindžiančių dokumentų pateikimo LTOU tvarka, minėtų prašymų nagrinėjimo terminai ir kiti susiję klausimai taip pat detalizuojami Taisyklėse (žr. Taisyklių IV skyrių). LTOU kompensacijas išmokės per 3 (trejus) metus nuo prašymų patvirtinimo dienos, atsižvelgiant į prašymų gavimo eiliškumą (žr. AĮ 14 straipsnio 4 dalį, Taisyklių 40 punktą).

LTOU pažymi, jog šiuo metu įgyvendina Taisyklių nuostatas ir asmenų, kurie Taisyklėse numatyta tvarka gali kreiptis į LTOU dėl kompensacijų gavimo, prašymai yra laukiami, o gauti yra nagrinėjami Taisyklėse numatyta tvarka ir terminais.

7. LTOU taip pat pažymi, jog tai, kad yra painiojamas galiojantis teisinis reguliavimas ir atitinkamų teisės aktų taikymo sritys, LTOU jau anksčiau ir ne kartą buvo atkreipusi tiek Asociacijos, tiek Pareiškėjo dėmesį (išsamūs argumentai, paaiškinimai ir galiojančio teisinio reguliavimo skirtumai bei aspektai buvo išdėstyti ne viename LTOU atsakyme Asociacijai; aiškumo dėlei, taip pat kaip papildoma informacija Komisijai prie šios LTOU nuomonės pridedami 2 (du) pagrindiniai atsakymai (žr. Priedą Nr. 2 ir Priedą Nr. 3)). Atitinkamai supaprastinta informacija dėl kompensacijų iš LTOU pusės buvo pateikta ir gyvo susitikimo (įvykusio 2024-02-08 17.00 val. LTOU

Konferencijų centre su Asociacijos nariais) metu, taip pat buvo atsakyta į dominančius klausimus, buvo paruošti informaciniai lankstinukai, kurie buvo padalinti fiziškai į susitikimą atvykusiems Asociacijos atstovams bei išsiųsti el. paštu seniūnaičiams ir kitiems aktyviems nariams. Vis tik, nepaisant to, Pareiškėjas toliau kelia tuos pačius klausimus, siųsdamas identiškus raštus įvairioms institucijoms, užuot tinkamai įvertinęs ir/ar išanalizavęs (taip pat pasitelkus reikiamą teisinį išsilavinimą turintį atstovą) LTOU dar anksčiau Asociacijai pateiktus atsakymus.

Apibendrinant tai, kas buvo išdėstyta aukščiau, akivaizdu, jog Pareiškėjo Peticija nepagrįsta ir naikinti Įsakymo nėra jokie faktinio ir teisinio pagrindo, t. y. nei LTOU, nei LR Susisiekimo ministerija neviršijo ir neviršija jokių teisės aktuose nustatytų įgaliojimų ir teisėtai bei tinkamai atliko visus reikiamus veiksmus – įgyvendino SŽNSĮ, AI ir Taisyklių privalomus reikalavimus, tame tarpe – visas privalomas informavimo pagal SŽNSĮ procedūras, ir patvirtina, jog teisės aktų nustatyta tvarka, kaip detalizuota Taisyklėse, toliau įgyvendina kompensavimo mechanizmą VNO, KUN ir PLQ TAZ teritorijose (apie atliktus veiksmus, taip pat apie išsamius teisinio reguliavimo aspektus detaliau žr. šios nuomonės Priedą Nr. 2 ir Priedą Nr. 3).

PRIDEDAMA:

1. 2024-03-13 LTOU pranešimas – Priedas Nr. 1;
2. 2024-02-27 LTOU atsakymas Nr. 4R-113 – Priedas Nr. 2;
3. 2024-04-30 LTOU atsakymas Nr. 4R-307 – Priedas Nr. 3.

Generalinis direktorius

Simonas Bartkus

Teisininkė Dovilė Monkevičiūtė, el. p. taz@ltou.lt